

VWG Nieuwsbrief 15 april 2021

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

Ten aanzien van de veranderingen van de Nieuwsbrief is besloten om een splitsing aan te brengen in de korte en langere berichten.

De korte berichten kunt u vanaf oktober lezen in de maandelijkse Nieuwsbrief die per mailbericht wordt toegezonden. De langere berichten worden rechtstreeks op de website geplaatst en alleen nog genoemd in de Nieuwsbrief.

VWG Bestuur:

De eerstvolgende bestuursvergadering is op vrijdag 23 april. Mocht u vragen hebben aan het bestuur dan zijn die welkom.

ALV

Omdat we dit graag uitvoerig met elkaar door willen nemen wordt er nu achter de schermen gewerkt aan een fysieke ALV voorafgaand aan de Najaarsexcursie van **1 oktober**.

TWG

Dit jaar verschijnt er een themanummer over de Sint Elisabethsvloed (1421)

VWG data:

Opnieuw moeten we u laten weten geen ruimte te zien om de Voorjaarsexcursie plaats te laten vinden. Er is op korte termijn geen perspectief ten aanzien van versoepelingen waardoor het mogelijk wordt om met een groep ergens samen te komen.

De opnieuw oplopende Corona besmettingscijfers geven een weinig gunstig beeld. De verwachting is dat als het merendeel van de bevolking zal zijn ingeënt er ruimte zal ontstaan voor het organiseren van bijeenkomsten zoals wij gewoon zijn om te doen.

De aandacht richt zich dan ook op de Najaarsexcursie van 1 oktober.

In de afgelopen week werden we geattendeerd op het komende jubileumjaar van het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard. In 2023 bestaat HHSK 750 jaar. Weliswaar stond dit niet in het overzicht opgenomen maar er lag al een uitnodiging klaar om in dat jaar bij het hoogheemraadschap op bezoek te gaan in de vorm van een Voorjaars- of Najaarsexcursie.

Vincent Erdin en Pieter Jan Hofman

Excursiecommissie

Website:

De vereniging heeft een website die te vinden is via de zoekterm:

Waterstaatsgeschiedenis.nl

Op de website zal een verwijzing worden opgenomen naar de hoogheemraad- en waterschappen en specifiek naar het beleid ten aanzien van Cultureel Erfgoed.

Als er geen document digitaal beschikbaar is dan zal er een korte omschrijving worden opgenomen waaruit het cultureel erfgoed bestaat.

Algemeen:

Op de boerderij van de toekomst in Lelystad (oppervlakte 105 hectare) wordt onderzocht wat het effect van strokenteelt is. Geen akkers vol met slechts een gewas maar afwisselende stroken aardappels, peen, ui, veldboon, zomergerst en zomertarwe.

Voordeel van strokenteelt is dat de gewassen minder kwetsbaar zijn voor ziektes en plagen, er wordt een beter gebruik gemaakt van biodiversiteit, licht, lucht, mineralen en water

Nog een voordeel is dat er met lichtere landbouwwerktuigen wordt gewerkt waardoor de bodemstructuur beter in tact blijft en niet wordt fijn gedrukt door de zware voertuigen.

Waterstof als energiebron voorkomt het gebruik van diesel voor de landbouwwerktuigen.

De Nederlandse Akkerbouw Vakbond staat positief tegenover deze ontwikkeling maar wijst wel op een bijkomend effect. Veel prijzen worden nog volgens de wereldmarkt vastgesteld, waar gewassen op veel grotere oppervlaktes worden geteeld (100 hectare of meer per gewas) strokenteelt zal hoe dan ook duurder zijn.

Er zijn landelijk nog twee voorbeelden van strokenteelt bekend: Cosun en CZAV werken in West-Brabant gedurende 7 jaar samen met HAS Hogeschool op een proefveld van 12 hectare om de resultaten te onderzoeken en op Schouwen Duiveland is een strook van 33 meter ingericht voor het telen van mais.

Kierstand Haringvliet

Op 16 januari 2019 zijn de sluizen in de Haringvlietdam op een kier gezet. In 1970 sloot de dam het Haringvliet af en verdween het zoute water, het eco systeem op het Haringvliet veranderde en verslechterde zienderogen.

Door het op een kier zetten van de sluizen zou er meer zoutwater binnenstromen waardoor veel meer vissen de weg zouden weten te vinden van de Noordzee naar het Haringvliet en omgekeerd. De kierstad heeft heel wat voeten in de aarde gehad met name door het oprukkende zoute water en de waterwinning uit het Haringvliet. In de aanloop naar de kierstand moest het innamepunt verplaatst worden naar het Spui. Tot daar is dan ook de „harde” grens getrokken: tot hier mag de zoutwatertong komen en zeker niet verder.

Waterwinning voor zoet drinkwater prevaleert.

De brakwaterzone heeft aan de „landzijde” nog nauwelijks vorm gekregen, het soorten aantal blijft achter bij de hooggespannen verwachting. De zorgen van natuurorganisaties zijn eerder toe- dan afgenomen. Vissoorten dreigen nog steeds helemaal uit het Haringvliet te verdwijnen, de aantallen zijn sterk afgenomen, ook in de afgelopen twee jaar van de kierstand. De nabije toekomst zal uit moeten wijzen of de kierstand een ommekeer ten goede teweeg kan brengen.

Op de website is een bijdrage over droogte te vinden van Dániel Moerman:

[downloadmoerman.html](#)

Waterschap Noorderzijlvest (Groningen)

Vorig jaar september heeft het algemeen bestuur de nota Cultureel Erfgoed vastgesteld. Daaruit voortvloeiend is nu een voorstel voor de vergadering van 21 april geagendeerd om 535.000 euro beschikbaar te stellen voor de restauratie van twee monumenten: De Goliathsluis, naast de gelijknamige poldermolen Goliath in de Eemspolder ten noorden van Roodeschool en Aduarderzijlen in het Reitdiep bij Ezinge. De beide sluisen zijn in 1876 aangelegd

Omdat de sluisen als Rijksmonument zijn aangewezen is er een instandhoudingsverplichting van kracht.

Aduarderzijlen gezien vanaf het Reitdiep (foto VE)

Mogelijk wordt deze peilschaal aan de zijde van het Aduarderdiep dan ook gerestaureerd waarna de aanduidingen weer leesbaar zijn:

(foto VE)

In samenwerking met het Waddenfonds wordt de proef: „Zoet op zout” gestart. De bedoeling is om na te gaan hoe landbouwgewassen toch kunnen blijven groeien op een bodem die te maken heeft met verdere verzilting als gevolg van aanhoudende droogte. Behalve verziltingsdrainage kan er ook gedacht worden aan het aanleggen van ondergrondse waterbuffers.

Waterschap Hunze en Aa's (Veendam)

In de zeedijk bij Finsterwolde worden blokken klei gestoken. Deze blokken worden bij Deltares in Delft in de Deltagoot onderzocht op kwaliteit van de plaatselijk aanwezige klei en de grasmat. De klei is afkomstig van werkzaamheden in de Eems – Dollard. Mocht de test positief zijn dan kan het gewonnen slib op grote schaal ook worden gebruikt voor de aanleg van de Brede Groene dijk langs de kust van Groningen en Friesland.

Ook bij Blija (Friesland) wordt een kleiblok naar Delft gestuurd.

De test is niet alleen voor dit dijkvak langs de Waddenkust van belang maar kan inzage geven in de mogelijkheid om lokaal gewonnen slib landelijk bij alle nog komende dijkversterkingen toe te gaan passen.

Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle)

Hergebruik van houten damwand bij de bouw van een nieuw gemaal in Cellemuiden. Het waterschap wil zoveel als mogelijk circulair werken. Vrijkomende materialen kunnen indien geschikt opnieuw worden gebruikt bij een project. Hier gaat het om de bouw van een nieuw gemaal bij Cellemuiden aan het Zwarte Water. Het vrijgekomen hout wordt opnieuw als damwand gebruikt en als gevelbekleding. „Een nieuw gebouw met een natuurlijke uitstraling passend in het landelijk gebied” aldus dagelijks bestuurslid Hans Pereboom van waterschap DOD.

Waterschap Vechtstromen (Almelo)

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (Houten)

Bij Polsbroek wordt een brug over de Slangeweg vervangen en worden nieuwe watergangen aangelegd en een nieuwe stuw geplaatst.

Her werk begint aan het eind van dit jaar en is voornamelijk bedoeld om meer water in het gebied van de gemeente Lopik en in de Krimpenerwaard meer water beschikbaar komt. De nu aanwezige brug en watergangen vormen door hun breedte een belangrijk knelpunt om voldoende water aan te kunnen voeren.

Hoogheemraadschap Delfland (Delft)

Oudste dijk bij Vlaardingen. Bij archeologisch onderzoek op het voormalige sportcomplex Vijfsluizen in Vlaardingen zijn sporen aangetroffen van een aarden wal en restanten van een boerderij. De datering wordt nu geschat op 200 jaar V. Chr.

Het is waarschijnlijk dat deze wal als bescherming voor de boerderij heeft gediend tegen het water. De gevonden constructie is 20 meter lang en bestaat uit twee rijen van palen met vlechtwerk. In 1996 werd bij opgravingen in Vlaardingen al een dam aangetroffen.

De gevonden voedselrestanten lieten veel visgraten zien.

Op het voormalige sportcomplex komt de nieuwbouwwijk Park Vijfsluizen, dat ingeklemd ligt tussen de A-4 en de railverbinding Schiedam – Vlaardingen en de Vlaardingerdijk.

(Afbeelding: gemeente Vlaardingen)

Waterschap Hollandse Delta (Ridderkerk)

In de sluis bij Battenoord is opnieuw een gedenksteen geplaatst op de plaats waar de sluis Battenoord op 15 april 1821 in gebruik werd genomen. Bij de ramp van 1953 raakten buurtschap en de toen aanwezige steen ernstig beschadigd. Omdat er ter plaatse werkzaamheden werden uitgevoerd was dit een goede aanleiding om precies 200 jaar later na de in gebruik name van de sluis een replica van de oorspronkelijke gedenksteen in het dijktaalud op te nemen.

De dorpsraad van Nieuwe Tonge „in Bloei” heeft de steen van Belgisch hardsteen laten maken

Wethouder Markwat (gemeente Goeree – Overflakkee) overhandigde de originele bouwtekening van sluis Battenoord uit 1821 aan dijkgraaf Jan Bonjer.

Waterschap Brabantse Delta (Breda)

Deze maand is de bouw begonnen van een inlaat naast sluis Roode Vaart in Moerdijk om water vanuit het Hollandsch Diep het gebied in te kunnen laten lopen.

Het doel van de nieuwe inlaat is om de waterstand op de Mark en Dintel ook in drogere perioden op peil te houden. Daarnaast gaat de extra wateraanvoer de groei van verzilting tegen en de groei van blauwalg. In 2022 moet de inlaat als tweede kraan van het gebied gereed zijn.

Waterschap Scheldestromen (Middelburg)

In de komende 4 jaar 10 miljoen bomen planten, dat is een landelijke doelstelling. In Zeeland hebben het waterschap en IVN aan 20 scholen 4 bomen geschonken om het schoolplein groener te maken. Bomen zorgen voor een betere luchtkwaliteit en Van de 20 schoolpleinen zullen er ook nog eens 7 minder „grijs” worden gemaakt, hiervoor is een subsidie beschikbaar.

In Zeeland ligt de ambitie op het planten van 380.000 bomen, voor iedere inwoner van de provincie 1 boom.

Waterschap Aa en Maas (Den Bosch)

Met ingang van 23 april is drs. M.J.J. Maas de nieuwe dijkgraaf van het waterschap Dijkgraaf Lambert Verheijen nam op 9 april na 16 jaar afscheid als dijkgraaf van het waterschap.

Waterschap De Dommel (Boxtel)

Op Landgoed De Beukenhorst is een nieuwe dijk aangelegd die Vught tegen hoogwater moet gaan beschermen. In de verordening Water staat dat gemeenten gevrijwaard moeten blijven van overstromingen in het stedelijk gebied. De noodzaak was daarom aanwezig om bij Vught een nieuwe dijk aan te leggen waarbij rekening moest worden gehouden met natuur, cultuurhistorie en de aanwezige waterbergingen.

Dijk met coupure (afbeelding waterschap De Dommel)

Eerder deze maand is een begin gemaakt met het vervangen van het oude gemaal Beukenhorst op het landgoed, aan het eind van dit jaar moet het nieuwe gemaal gereed zijn.

Waterschap Limburg) Roermond

Voor de bestrijding van droogte in Limburg is een bedrag nodig van 100 miljoen euro, werkgevers, land en tuibouwsector, gemeenten, provincie, waterleiding maatschappij Limburg en waterschap dragen bij aan de kosten

Tot 2023 wordt op vijf locaties op de zandgronden in Midden en noord Limburg een proef genomen om meer water te berge. Het beschikbare water wordt via gemalen en stuwen of nog te plaatsen stuwen vanuit de Maas, Noordervaart en peelkanalen verder het droge gebied in gevoerd. Voor de Peel en de gebieden daar omheen worden nu al enkele jaren op rij zwaar getroffen door de droge zomers.

Bij het kloosterdorp Steyl moet een zelfsluitende waterkering van 2,5 hoog worden gebouwd.

De eisen die in ieder geval worden gesteld is dat het beschermde dorpsgezicht van het dorp niet door de kering aan het zicht mag worden onttrokken. Drie aannemers maken in de komende weken een eerste ontwerp, eind van dit jaar wordt een definitieve keuze gemaakt. Het vervangen de huidige kering past in het Hoog Water Beschermings Programma. Steyl ligt aan de rivier de Maas en maakt deel uit van de gemeente Venlo. In Bunschoten is eveneens een zelfsluitende waterkering maar hier is de hoogte „slechts” 70 centimeter.

De Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis wil in de komende jaren aandacht besteden aan historische feiten die het vakgebied raken:

2021: Sint Elisabethsvloed (1421); het themajaar loopt door tot en met 2022; vanaf april is er een speciale website: www.600jaarelisabethsvloed.nl

2022: Afsluiten van de Kromme Rijn (1122)

2022: De Haarlemmermeer viel droog (1852)

2022: De (Oude) Hollandse Waterlinie bestaat 350 jaar (1672)

2023: Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard 750 jaar

2024: Volledige ingebruikname Blankenbergtunnel tussen de A-15 en A-20

2025: 1825 Overstroming langs de Zuiderzeekust (Land van Vollenhove)

2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926

2027: Begin van het waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Data:

Volgende maand verschijnt het boek: „Reuzenarbeid” van Willem van der Ham bij uitgever: NAI010. Het KIVI organiseert een webinar.

Op de website meer informatie te vinden.

Openstelling is nog onduidelijk, aankondiging onder voorbehoud: Stedelijk Museum Alkmaar: Ode aan het Landschap. In samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier laat het museum de tentoonstelling: „Weids” zien. HHNK heeft werken uit de eigen kunstcollectie ter beschikking gesteld. De blik door kunstenaars op het landschap tussen de 17^e en 21^e eeuw.

Ode aan het Landschap is het thema voor 2021 door het NBTC Holland Marketing (Nationaal Bureau Toerisme en Congressen).

Dit jaar bestaat de VWG 30 jaar en SSF 35 jaar.

Hier zal opnieuw door middel van een gezamenlijk symposium aandacht aan worden geschonken: op **28 oktober** a.s. in de Geertekerk, Utrecht

Dit is een verschoven datum: van 8 april a.s. naar het najaar. Mocht u zich voor 8 april hebben opgegeven dan heeft u als het goed is inmiddels bericht ontvangen dat de aanmelding

ook voor de datum van 28 oktober staat genoteerd. Mocht u zich nog niet hebben opgegeven: wacht niet te lang!

Het thema: „Is de Waterwolf terug?“

De veronderstelde verandering van het klimaat zal aan de orde komen.

Via deze Nieuwsbrief zult u op de hoogte worden gehouden.

In 2021 wordt van 1 tot en met 4 september de European Association for Urban History in Antwerpen gehouden.

Oproep:

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: info@waterstaatsgeschiedenis.nl . Helaas komt het voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Ten aanzien van berichten en mededelingen:

De Nieuwsbrief verschijnt 1 x per maand, het streven is op of kort na de 15^e van de maand. Mocht u mededelingen willen laten opnemen dan is het prettig als u hier rekening mee wilt houden.

Berichten die u wilt aanleveren voor plaatsing op de website: berichten zullen (als er aanbod is) op vrijdag worden verzonden aan de webmaster.

Vincent Erdin
Secretaris VWG
15 april 2021